

Norsk Arbeidsmandsforbund

Beretning 1906.

331.81(481)2

Ar17b

3.x

Arbejderbevægelsen
Arkiv
og
Bibliotek

ARBEIDERBEVEGTELSEN
OSLO

Beretning

om

Norsk arbeidsmandsforbunds virksomhet i aaret 1906

61.81(481)2

vr

Kristiania 1908 • Arbeidernes aktetrykkeri

3+

Beretning

Norsk arbejdsmandsforbunds årberetning

for året 1906

Året 1906 var for vort forbund et gjennebruddets aar. I intet av de foregaaende kan det paavises en endog tilnærmelsesvis saa stor fremgang og virksomhed.

Det var, som om den sæd, der i tidligere aar er udsaat gennem agitationen, pludselig begyndte at spire og bære frugt. Den ene forening efter den anden kjød ligesom op av jorden, og mennesker, der før hadde været betragtet som uraavirkelige av organisationstanken, kom i skik og følge og fylket sig under fanerne.

Vi skal ikke her forsøke at paavise aarsakerne til denne glædelige fremgang, der vistnok er at søke i flere omstændigheter, kun skal vi paapeke en enkelt, der sikkerlig i høi grad har bidrat til, at arbejderne likesom med et sif vinene op for organisationens nytte, nemlig den i de par siste aar med saa stort held drevne lønsbevægelse. At forbundet har formaat at verne om medlemmernes økonomiske interesser og ved saa mange anledninger magtet at forbedre deres kaar, har selvfølgelig skaffet det respekt baade hos arbeidere og arbeidsgivere.

Vi skal imidlertid, forinden vi gaar over til at omtale de i aarets løp forekommende konflikter, først gi en kortfattet fremstilling af den administrative del av virksomheden:

Forretningsutvalget

har i aarets løp bestaaet av følgende: Rich. Hansen, Ar. Torres, P. Fjeld, Gunnar Sethil og J. Bjerkmann, samt fra 1. mai den paa landsmøtet valgte sekretær, Joh. Karlgren.

Forbundsstyret

bestod ved aarets begyndelse foruden af de allerede nævnte av følgende paa landsmøtet i 1904 valgte medlemmer: Joh. Gudmundsen, J. K. Sundt, Lars J. Torres, A. Kalvaa, Alb. Møefkau og E. Skogmo.

Paa landsmøtet der afholdtes i Kristiania fra 8. til 12. april foretoges den forandring i forbundsstyrets sammensætning, at Alb. Eberhardsen, Karl Lundgren og Andr. Jøreland indvalgtes istedetfor E. Skogmo, Alb. Møefkau og Joh. Karlgren, hvilken liste som før nævnt valgtes til sekretær.

Forretningsutvalget har i 1906 avholdt 29 møter, hvor 495 saker er behandlet. Det samlede forbundsstyre har, foruten det ordinære aarsmøte, der avholdtes 6. og 7. april hat 2 ekstraordinære møter, nemlig 12. og 13. april.

Til forbundets kontor er i aarets løp ankommet 2392 almindelige breve, 150 telegrammer og 2017 pengeforsendelser. I samme tidsrum er fra kontoret avsendt 3195 almindelige breve og 3405 pakker og trykksaksforsendelser samt 163 telegrammer. Av fagbladet "Arbejdsmanden" udkom 11 numre med til sammen 132,000 eksemplarer.

Forbundets medlemsantal, der ved aarets begyndelse udgjorde 5050 i 112 afdelinger var ved aarets utgang steget til 10,622 i 183 afdelinger. Der er i aarets løp stiftet og tilsluttet forbundet 91 foreninger, mens 20 foreninger er nedlagt eller strøget paa grund av kontingentrestance. Av de nedlagte foreninger falder de fleste paa vei- og jernbaneanlæggene,

jom følge af disses færdigbyggelse og er i mange tilfælde kun en flytning, idet medlemmerne enten samlet rejser til en anden arbejdsplads og der danner forening eller ogsaa gaar ind i allerede bestaaende foreninger.

Forbundets landsmøte

afholdtes som før nævnt i Kristiania fra 8. til 12. april. Til møtet var fremmødt 92 repræsentanter fra 86 foreninger, det samlede forbundsstyre, 1 repræsentant for revisorerne, 3 repræsentanter fra Det norske arbejderparti, 1 fra Arbejdernes fagl. landsorganisation, 2 fra det danske og 1 fra det svenske arbejdsmandsforbund, ialt 112 deltagere.

No vigtige beslutninger, som paa dette møte blev vedtaget, kan nævnes: Forhøielse af den ordinære kontingent til rejsekassen (strejkekassen) med 10 og 5 øre pr. uke henholdsvis for helt- og halvtbetalende, ansættelse af sekretær samt oprettelse af en frivillig sykekasse.

Da en skyldig redegjørelse for de paa landsmøtet førte forhandlinger tidligere er omvendt til afdelingerne gennem den paa landsmøtet førte protokol, finder vi ikke her grund til at dvæle ved omtalen af de ting, som begrundet disse beslutninger, hvorfor vi her kun skal omtale, hvorledes den nye institution:

Sykekassen

har udviklet sig i den korte tid den har bestaaet.

Forudsætningen paa landsmøtet var, at kassen skulde træde i virksomhed fra 1. juli, forsaavidt der inden den tid var tegnet minst 500 medlemmer, hvorfor det ogsaa fra forretningsudvalgets side, umiddelbart efter landsmøtet, omvendtes til afdelingerne cirkulære, hvori redegjordes for kassens formaal, samt love for samme.

Det viste sig imidlertid, at der ikke til den fastsatte tid var tegnet det lovbestemte antal medlemmer, hvorfor tiden for indbetalingernes begyndelse udsattes til 1. oktober og for betaling af understøttelse til 1. januar 1907.

Kassen har saaledes i det forløbne aar kun været i virksomhed 1 kvartal. Medlemsantallet var i den tid i stadig stigende

og utgjorde ved aarets udgang 699. Indtægterne i kvartalet utgjorde fr. 879.59 og utgifterne (til love, protokoller, selskaber og øvrigt materiel) fr. 441.71. Kassebeholdning pr. 31. december fr. 437.88. Bestyrer for sykekassen er Joh. Karlgren.

Hvad forbundets øvrige kasser angaar, skal vi her i korthed anføre endel tal, der kan belyse den fremgang forbundet i aarets løp har haft ogsaa i økonomisk henseende:

Administrationskassen

hadde i det forløbne aar en indtægt af fr. 32,605.09 og en udgift af fr. 27,013.55, kassebeholdningen, der ved udgangen af 1905 utgjorde fr. 239.81 var ved udgangen af 1906 steget til fr. 5831.35.

Reservekassens

indtægter utgjorde fr. 86,518.45 og utgifterne fr. 72,856.22, kassebeholdningen var ved aarets udgang fr. 22,130.48 mod fr. 8468.25 ved udgangen af 1905.

Forsikringskassens

indtægter var fr. 19,722.21 og utgifterne fr. 5600.00. Kassebeholdningen steg i aarets løp fra fr. 16,582.00 til fr. 30,704.21.

Der er i aaret udbetalt 7 forsikringsbidrag a 500 fr. og 7 a 300 fr.

Forbundets samlede indtægter utgjør altsaa fr. 138,845.75 og utgifterne fr. 105,469.77, kassebeholdning ved aarets udgang fr. 58,666.04. Forøvrigt henvises til det trykte årsregnskab, der er omvendt til afdelingerne.

Agitationen

har i aarets løp været drevet med al mulig kraft. Foruten den tilfældige agitation, der har været udført af forbundets funktionærer og andre personer, der for en enkelt anledning har været at opdrive, har særlig H. Bernsten været i virksomhed paa forskjellige steder i landet.

Foruden ham har forretningsudvalget til længere, sammenhængende agitations-ture, benyttet Alfred Nilfen, der ifjor sommer gjorde en rejse langs Bergensbanen og A. Kalvaa der i samme tidsrum besøgte Nordland.

Foruten de her nævnte har forbundets formand næsten stadig været ute paa rejser, dog mest i anledning konflikter og forhandlinger med arbejdsgiverne. I aarets løp har han været ute paa rejser i tilsammen 209 dage.

Endvidere er der til de stedlige styre i Kristiania, Bergen, Trondhjem, Alesund og Bergensbanen bestienfjelds efter andragende bevilget mindre beløb til iverkættelse af stedlig agitation. Ialt er der i aarets løp anvendt til agitation fr. 6522.85.

Paa Arbejderpartiets landsmøte i 1906 var forbundet repræsenteret ved Joh. Karlgren, A. Kalvaa og Rich. Hansen, paa Dansk arbejdsmandsforbunds kongres ved Rich. Hansen og paa Svensk graf- og fabrikarbejderforbunds kongres ved Hr. Torres. Som deltagere i den skandinaviske konference i anledning det af landsmøtet anbefalte samarbejde mellem de tre skandinaviske arbejdsmandsorganisationer, blev af forbundsstyret valgt Rich. Hansen, Hr. Torres, Joh. Gudmundsen, A. Kalvaa og J. K. Sundt.

Denne konference afholdtes i Göteborg 8.—10. december. Angaaende de ved denne anledning fattede beslutninger henvises til rundskrivelse nr. 1 for 1907.

Helligdagsarbeidet.

Begrundet i den store tilslutning til forbundet af cellulosearbejdere specielt fra Drammensvassdraget, besluttet forretningsudvalget i juli maaned at indlede forhandling med cellulosefabrikanternes forening om en hel eller delvis afskaffelse af det ved disse fabrikker eksisterende helligdagsarbejde, hvorefter der allerede var reist opinion baa- de i den lokale arbejderpresse og i stortinget.

Fra arbejdsgivernes side modtog man herpaa et imotekomende svar, hvorefter der paa et i Bjondalen af repræsentanter fra arbejdere ved de forskjellige cellulosefabrikker den 22. juli afholdt møte valgtes en komite paa 5 mand, der sammen med forbundets formand fik fuldmagt til at føre forhandlingerne.

Den 17. august traadte forhandlerne sammen i Kristiania, og lykkedes det efter nogen diskussion at opnaa enighed om fol-

gende grundlag for en eventuel overenskomst:

“Alle arbejder stoppes fra lørdag eftermiddag kl. 6 til søndag aften kl. 10 i alle afdelinger med undtagelse af:

- a) Kogeri.
- b) Syreafdelingen.
- c) Dampkedelafdelingen.

I foranmeldte 3 afdelinger, der altsaa skal kunne holdes igang ogsaa søndagsarbejde, indføres 8 timers skift.

Nævnte indførelse af 8 timers skift forudsættes ikke at skulle faa nogen væsentlig indflydelse paa arbejdernes løn.

Cellulosefabrikerne faar den nødvendige tidsfrist for gennemførelsen af ovenanførte ordning for at kunne foreta de forandringer, udvidelser og nyanstansninger etc., som vil bli fornødne som følge af, at søndagsarbejdet skal ophæves i de øvrige foran ikke undtagne afdelinger.

Foranmeldte finansning af søndagsarbejdet skal kun maatte gennemføres ved de fabrikker, hvor det af arbejderne forlanges.

Dette forslag besluttedes forelagt faa- veit arbejderne som arbejdsgiverne til udtaelse. Arbejderne, der fik sig forslaget tilsendt gennem cirkulære, gav dette sin tilslutning, dog med den reservation, at der i overenskomsten bestemte fastsløges, at lønnen for 8 timer blev den samme som for 12.

Deette standpunkt havde ogsaa komiteen hævdet, men heri mødt absolut modstand fra arbejdsgiverne. Paa næste møte, der afholdtes 22. september, meddelte arbejdsgivernes forhandlere, at deres forening var gaaet med paa forslaget mot at følgende bestemmelse stryges:

“Nævnte indførelse af 8 timers skift forudsættes ikke at faa nogen væsentlig indflydelse paa arbejdernes løn.” Fra vor komites side derimot forlangtes, at bestemmelsen skulde bibeholdes med udeldelse af ordet “væsentlig” samt at der fastsattes en bestemt tid, inden hvilken fabrikkerne skulde være færdig med de forandringer, som nødvendiggjordes ved, at søndagsarbejdet afskaffedes i de øvrige fabriksafdelinger.

Disse krav kunde arbejdsgivernes fo-

mité ikke gaa med paa, men lovet at forelægge sagen paany i sin forening.

Den 11. oktober afholdt fabrikanternes møte, hvor de besluttede at fastholde sin tidligere stilling til saken, idet de mente, at spørsmålet om lønnen for 8 timer fik avgjøres i hvert enkelt tilfælde ved forhandling med vedkommende arbeidere.

Denne beslutning, der meddeltes forbundets repræsentanter paa et den 12. oktober afholdt møte, bevirket at forhandlingerne avbrødes.

Forretningsutvalget fandt nemlig ingen grund til at indgaa paa nogen overenskomst om disse ting, naar man alligevel kunde udsættes for at faa en konflikt om lønsspørsmålet ved hver enkelt fabrik.

Stedet herfor besluttedes at gjøre fabritinspektøren, der som en følge af den i fjortinget reiste debat om helligdagsarbeid nu arbeidet med saken, opmærksom paa fabrikanternes stilling til spørsmålet for derved at formale departementet til at stille indførelse av 8 timers dag som absolut betingelse for drift af de femte afdelinger paa helligdage.

Dette er ogsaa nu opnaaet.

Samtidig advarede arbeiderne gjennem et fra forbundet udsendt cirkulære mot at gaa med paa nogen lønsreduktion som vederlag for at opnaa 8 timers skift.

Siden den tid er der dels gjennem forbundet og dels gjennem de stedlige foreninger blit indledet underhandlinger med en flerhed av disse bedrifter med den følge, at 8 timers dag er indført ved de femtise afdelinger og tildels ogsaa i andre, hvor arbeidet har været jærlig anstrængende, uden at det i nogen større utstrækning har lykkedes arbejdsgiverne at faa skiftlønnen nedsat.

I det hele har ialt ca. 200 mand i aarets løp ved forbundets bistand opnaaet 8 timers arbejdsdag.

Lønsbevægelsen.

Angaaende de konflikter, som i aarets løp er forekommet, har der i fagbladet tidligere været vedgjort, hvorfor vi her kun i fortheed skal berøre hver enkelt:

Støberiarbeiderne i Strømen fremstatte i januar sammen med de

ovrige arbeidere ved verkstedet et af forbundet og landsorganisationen i 1905 godkjendt lønskrav. Da de av arbeiderne paa stedet indledede underhandlinger ikke førte til noget, opsa samtlige arbeidere sine klads. Konflikten blev dog bilagt for opsigelsestidens udlop ved forhandling mellem De mef. verksteders forening og de tre i konflikten interesserte forbund. Arbeidsgiveren gif for støberiarbeidernes vedkommende ind paa et tillæg af 3 ore pr. time for de, der hadde under 26 ore, og 2 ore for de, der hadde 26 ore og derover pr. time.

Afdeling 60, Lysaker, der omfatter papirarbeiderne ved Granfjøs bruk, smørarbeiderne ved D. Mustad & søns margarinfabrik samt flere andre industrielle bedrifter i Lysaker, har siden begyndelsen av 1906 ved forhandling faat istand fordelagtige tarifer for papirfabriken og smørfabriken.

Ved forhandling har de ligeledes opnaaet et tillæg av fra 2 til 3 kroner pr. uge for kjøretørene hos D. Mustad & søn. Ialt har ca. 160 mand faat sine lønninger forbedret.

Kun en gang har det utviklet sig til konflikt inden afdelingen, nemlig i februar, da 4 av arbeiderne ved Mustads sagbruk fik affsed paa staaende fot, fordi de vægret sig ved at modta en indirekte lønsreduktion. Denne konflikt blev dog efter kun en dags forløb bilagt ved forhandling mellem forbundets formand og bedriftens bestyrer. De avskedigede arbeidere gjenindtoges, og priserne blev som før.

Arbeiderne ved Ranheim papir- og cellulosefabrik hadde i februar en konflikt, der truet med arbeidsnedleggelse grundet bestyrelsen hadde opsa et av foreningens medlemmer uten anden paavisselig grund, end at han var et virksomt medlem av foreningen. Desuden fik 6 arbeidere avsked paa staaende fot, fordi de nægtet at modta nedslag i sine affordpriser.

Ved det stedlige styres i Trondhjems mellemkomst blev dog konflikten bilagt ved forhandling. De avskedigede saavel som den

opmagte arbeider gjenindtoges, og affordpriserne blev uforandret som før nedslaget.

Fabrikarbeiderne ved Lilleborg oljemølle fik ifjor sine affordpriser forhøiet, samt tidig som fabriken anskaffet en ny maskine, hvorved 1 arbeider paa hvert skift indsparedes. Arbeiderne fandt imidlertid det givne tillæg for lidet i forhold til det merarbeide, de nu maatte udføre, og sendte i den anledning fabriken bestyrer en skrivelse, hvori de anmodet om et yderligere tillæg. Dette blev avslaat, hvorfor saken foreløbig stilledes i bero. I februar fik arbeiderne opfordring til at avgi en skriftlig erklæring om ikke at forlange forandring i de daværende affordpriser, og da de nægtet dette, fik de opsigelse.

Konflikten blev imidlertid bilagt for opsigelsesfristens udlop, og arbeiderne fik hver et yderligere tillæg av 50 ore pr. uge. Turbinpasserne 1 krone pr. uge. Det av arbeiderne stillede forslag vilde beløbet sig til 70 ore pr. uge.

Cellulose- og papirarbeiderne i Mojs opnaaet i februar ved forhandling at faa firmaet til at gaa med paa en lønstarif for samtlige arbeidere. Tarifen, der gjælder fra aar til aar, indeholder adskillige lønsforbedringer, jærlig for dagarbeiderne.

Møllearbeiderne ved Bjølfsen vassemølle indsendte den 24. januar til brukseier Martinzen et nærmere motiveret lønskrav, godkjendt av sekretariatet i oktober 1905 og gaaende ud paa en lønsforhøielse af 25 ore pr. 12 timers dag. Paa denne skrivelse modtog Møllearbeidernes forening det svar, at Martinzen ikke vilde opta nogen diskussion med nogen forening om lønningsforholdene ved "vore møller. Dette anser vi for en sag, som udelukkende vedkommer os og vore arbeidere". Arbeiderne sendte saa paany en skrivelse, hvori de oplyser om, at Møllearbeidernes forening udelukkende bestod av arbeidere ved Bjølfsen vassemølle og anmoder paany om forhandling. Paa denne skrivelse indløb intet svar, men i de nærmeste dage indsendt chefen sig i mol-

len for at paavirke folkene til at gaa ud av sin forening. Det var intet at tjene ved at staa i en saadan, kun pengeudlæg, og folkene hadde ikke grund til at klage; de hadde da intet aar tjent under 650 kroner.

Den 9. februar blev paa møllen opslaat en skrivelse undertegnet av møllemeisteren, hvori oplyses, at han er anmodet om at bringe paa det rene, hvilke av brukets arbeidere vil fortsætte arbeidet til de nugældende satser og hvilke ikke, og saa modta eller gi disse jidste vanlig opsigelse. Enhver, som vilde fortsætte, anmodedes om at gi ham underretning inden kommende lørdag kl. 6 eftermiddag.

De, der vilde boie sig for dette ultimatum, fik saa opfordring til at skrive sit navn paa en liste, der bar følgende overskrift:

"Undertegnede anser lønsforholdene tilfredsstillende og ønsker arbeidet fortjat ved bruget."

En 14—15 mand underskrev, deriblandt mestere, formænd og nogle haandverkere; derimod ingen af foreningens medlemmer. Disse blev derefter opjagt ved et opslag av følgende indhold:

"I forbindelse med kundgjørelse til brukets faste arbeidere, hvilket var opslaat den 9. og 10. februar d. a. og undertegnet av G. Jensen, er herved enhver arbeider ved bruket, som ikke ved sit navns underskrift paa de den 9. og 10. februar udlagte lister har erklæret sig fornøiet med arbeidsbetingelserne ved bruket, opjagt paa 14 dage, regnet fra lørdag aften den 10. februar."

Forbundets tilbud om forhandling blev ogsaa avslaat, hvorfor arbeidsstansning indtraadte lørdag 24. februar. Paa grund af, at der endnu findes en hel del arbeidere med daarlig klassefølelse og ringe forståelse baade av sin egen og andres menneskeværdighed, lykkedes det firmaet ved store anstrængelser af faa mange "arbeidsvillige", at driften kunde sættes igang og fremdeles holdes gaaende — vistnok med stort tab; men hvad bryr kapitalisterne sig om det, naar det gjælder om at knække arbeidernes organisationsret og holde dem under slaveaaget, og vældige drabanter til undsætning har de i saadanne tilfælde i "storborgerpressen". Det viste sig ogsaa

her. Og arbeiderne paa sin side er som oftest ikke bevist den store magt, de besidder, naar den rigtig anvendes.

Naar det lidt efter lidt lykkedes at faa molten i nogenlunde drift ved hjælp av "arbejdsvillige", maatte forbundet la streikfen overgaa til blokade og lidt efter hvert se at faa de streikfende over i andet arbejde, hvilket er lykkedes for samtlige.

Blokaden fortsætter fremdeles.

Papirarbeiderne ved Holmen papirfabrik i Drammen gjorde fredag 23. marts pludselig streik og kravet papirmesteren fjernet, fordi denne natten for hadde overfaladt en av maskinførerne med haandgribeligheder. Arbeidet blev dog samme dag gjenoptat, da fabrikkens disponent gif med paa at juspendere papirmesteren fra sin stilling foreløbig, indtil direktionen fik behandlet saken. Direktionen, der nogle dage efter sammentraadte, besørget derpaa den forhadte papirmester for altid fjernet fra fabrikken.

Ved Grimstad—Frolandsbanen besluttet anlægsarbeiderne i begyndelsen af marts at nedlægge arbeidet, fordi arbejdsgiveren — det noksom bestjendte kontraktorfirma Strøm & Hornemann — hadde besvaret et av foreningen fremsat krav om lønsforhøielse med at avskjellige foreningens tillidsmænd. Streikfen, der varte i 8 dage, bilagdes ved forbundets mellemkomst. Kontraktoren maatte gaa med paa at garantere en mindsteløn av kr. 2.75 pr. dag, samt forpligte sig til under sygdom at betale de samme dagpenge, som er gjældende ved statens anlæg. Overenskomst oprettedes.

Arbeiderne ved Hafslands carbidfabrik fik i februar et betydelig lønsnedslag, hvilket det ved forhandling ikke lykkedes at adverge. Med forbundets og sekretariatets godkjendelse blev pladsene opagt og arbeidsstansning paagift fra 26. februar til 20. marts, omfattende 56 mand. Efter et mislykket forsøg var gjort med at hverve streikfrydere fra Kristiania og faa disse sat i arbejde, kom endelig forhandling om avslutningen istand, og endte konflikten med et for ar-

beiderne særlig gunstig resultat. 8-timersdagen blev indført ikke alene ved smelteovnen, men ogsaa ved alt arbejde forøvrigt, der drives døgnet rundt, og afkord og dagløn reguleret derefter, saa arbeiderne tjente like meget, om ikke mere, paa 8 end for paa 10 timers dag. For ordinært søn- og helligdagsarbeide 25 pct. tillæg og for ekstraarbeide søn- og helligdage 50 pct. tillæg. Konflikten udgang blev en lønsforhøielse istedetfor en reduktion.

Murararbeiderne i Aalesjund. Den bestaaende overenskomst blev af mestrene opagt til udløb 1. april. Hensigten hermed var lønsreduktion. Ved opsigelsesfristens udløb kom det til arbeidsnedleggelse for saavel murere som murarbeidere og paagift til 3. mai. Ved avslutningen oprettedes overenskomst for 2 aar, hvori timelønnen for murarbeidere fastattes til 60 ore det første aar og 55 ore det andet aar. Timelønnen var for 60 ore.

Møllearbeiderne ved Storemøllen i Bergen fik ved forhandling i mai daglønnen forhøiet med 30 ore, saaledes at samtlige arbeidere fik en dagløn av kr. 3.10. Desuden 5 ores tillæg pr. time for overtidsarbeide.

Sag- og tomtarbeiderne ved Borregaard har tidligere enkeltvis indgaat kontrakt ved arbeidets begyndelse om vaaren. Efter samraad med foreningsudvalget besluttet arbeiderne vaaren 1906 at negte enkeltmandskontrakter, og at overenskomst skulde træffes gjennem organisationen. Dette førte til, at arbejdsgiveren henvendte sig til forbundet med anmodning om forhandling. Denne anledning benyttet forbundet til at fremsatte krav for samtlige arbeidsgrupper ved Borregaard og Hafsland henhørende til forbundets avdelinger. Forhandlingerne medtog 14 dage og gav det resultat, at lønningerne forhøiedes med fra 5—33 pct. for samtlige — ca. 1200 mand. Den gjennemsnitlige lønsforhøielse blev 14 pct. eller ialt ca. 170,000 kroner paa et aar i tillæg.

Sagbruksarbeiderne ved Glengsholen pr. Sarpsborg fremsatte i mai krav om forhøiede arbeidspriser. Ved en av forbundet indledet forhandling opnaaedes affordpriserne forhøiet med 10—20 pct. og daglønnen forhøiet fra kr. 2.50 til kr. 3.00. Tarif gjældende for 1 aar oprettedes. Kravet omfattet 40 mand.

I mai maaned anmeldtes fra Aalens grubearbeiderforening tariffbrud ved Kilingdals gruber. Foreningsudvalget gav derfor med sekretariatets samtykke foreningen godkjendelse til at nedlægge arbeidet for at faa tarifen respekteret. Tvisten blev imidlertid løst ved forhandling, idet bestyreren gif ind paa at overholde overenskomsten.

Søfelterne ved Kristiania seildugsfabrik fik af sekretariatet i juli 1905 godkjendelse paa affordtarif, men blev samme af forskjellige grunde ikke fremsat for vaaren 1906. Ved forhandling fik arbeiderne i alt væsentlig sit krav gjenført, hvorved den gjennemsnitlige merfortjeneste pr. uke andrager til 2 kroner pr. mand. Den oprettede tarif omfatter 60 mand og gjælder til 1. august 1907.

Hjerratarbeiderne ved Røgstad cellulosefabrik fremsatte i juni krav paa høiere løn og denne udbetalt direkte av fabrikkens uden kontrakt. Samtlige 24 mand blev av arbejdsgiveren opagt, og lod han avverttere efter nye arbeidere. Ved forbundets mellemkomst blev konflikten bilagt, og arbeidernes løn forhøiedes fra kr. 3.50 til kr. 4.50 pr. dag samt lønningens udbetaling gjennem fabrikkens kontor.

Samtidig fik ogsaa hjerratarbeiderne ved Rjondalens cellulosefabrik — ca. 20 vand — ved forhandling sin dagløn forhøiet fra kr. 3.50 til kr. 4.00.

Brygeriarbeiderne i Trondheim fik i juni ved forhandling ugelønnen for en del af arbeiderne forhøiet med 1 a 2 kroner samt 10 pct. tillæg for overtidsarbeide. Overenskomst oprettedes.

Arbeiderne ved Dunksfabrikken i Lysaker, tilhørende D. Mustad

& søn, fremsatte i juli krav paa lønsforhøielse. Ved forhandling gjennem forbundet opnaaedes for samtlige 14 mand et lønstilleg fra 3 til 5 ore pr. time.

Papir- og træmassearbeiderne ved Embrets fik i juni foreningsudvalgets godkjendelse paa en av foreningen indsendt tarif. Noget tid efter indledet foreningen forhandlinger med fabrikkens bestyrer, idet at det lykkedes at komme til enighed, hvorfor det henstjodes til forhandling mellem organisationerne. I juli fandt disse forhandlinger sted og førte til enighed om en lønstarif, der gjælder til 1. juli 1908. Gjennemsnitlig opnaaedes 18 pct. lønsforhøielse. Kravet omfatter 260 mand.

Hermetikarbeiderne i Stavanger fik i begyndelsen av april godkjendelse paa mindstelønstarif — 36 ore for de, der er over 21 aar og har arbeidet i faget i 6 maaneder, og 29 ore for de, der er over 19 aar og har arbeidet i faget 6 maaneder, ukentlig arbeidstid 56 timer og 40 pct. tillæg for overarbeide. Forhandling angaaende kravet indleedes i juli, men strandet væsentlig paa minstelønsforsmaalet for løsarbeiderne. I begyndelsen av juli blev derfor git bemyndigelse til pladsenes opsigelse. Siden udløbstiden blev efter initiativ av byens borgmester nedsat et forslagsraad, og dettes forslag blev vedtat av begge parter. Arbeiderne fik paa det nærmeste sit krav gjenført.

Murararbeiderne i Trondheim hjem opnaadde efter 2 ukers streik i slutten av juni at gjennemføre en av foreningsudvalget godkjendt tarif gaaende ut paa en timeløn av 45 ore, samt fortrinnsret til arbeidet for foreningens medlemmer.

Papirarbeiderne ved Skotsfoss fremsatte i mai lønskrav om 25 ores forhøielse pr. dag. Kravets avgjørelse blev efter begjæring af fabrikkens direktor udsat til i juli, da forhandlingerne om samme atter optoges med det resultat, at kravet i sin helhet gjennemførtes. Kravet omfattet 280 mand — samtlige organiseret. Tarif

gjældende til 1. mai 1907 oprettedes mellem forbundet og fabrikken.

Murararbeiderne i Bergen. I januar gaves godkjendelse til opsigelse af den bestaaende overenskomst til udløb 1. mai i henført at faa gennemført en ny med en del lønsforhøielse. Kravet gik ut paa timelønnens forhøielse fra 40 til 50 ore, 10 ores tillæg for udenbys arbejde og der murerne arbejder afford samt 50 pct. tillæg for overtidsarbeide. Ved opsigelsesfristens udløb blev arbeidet forsat, idet man ikke fandt tiden besleilig. I begyndelsen af juni forjogtes forhandling, men mestrene vilde kun gaa med paa fornyelse af den gamle overenskomst, og arbeidet blev derpaa nedlagt 9. juli. Da mesterforeningen stadig indtøt en avviesende holdning overfor de fra arbeiderorganisationen fremsatte mæglingsforslag, og da det som følge af den mellem mestrene og svendene bestaaende gjenfaldighedsoverenskomst var umuligt for de mestre, der stillet sig villig overfor kravet, at gaa ind paa disse, blev konflikten gaaende helt til 29. august. Resultatet blev, at arbeiderne opnaaet en lønsforhøielse af 5 ore pr. time.

Sjofyrboterne i Alesund.

I november maaned 1905 godkjendtes et lønskrav for syrboterne paa fiskebampstipene i Alesund. Kravet gik ut paa en forhøielse i maanedslønnen fra 70 til 80 kroner. 4. mai gaves godkjendelse til kravets fremsættelse og 14. mai til pladsenes opsigelse. Konflikten, der til en begyndelse omfattet 37 mand, paagik til 11. august. Størstedelen af arbeiderne var da kommet i arbejde. En del firmaer var gaaet med paa kravet, mens rederforeningen holdt arbeidet gaaende ved hjælp af streikbrydere.

Sagbruksarbeiderne ved Selbak bruk androg i juli om forbundets medvirking til gennemførelse af en løns-tarif for alt arbejde ved bruket. Ved de derpaa indledede forhandlinger opnaaedes ca. 10 pct. gennemsnitlig lønsforhøielse, hvilket fastsattes ved overenskomst gjældende for et aar. Ved bruket arbejder 160 mand.

Sag- og hovleriarbeiderne ved Dorps bruk fik ligeledes ved forhandling i slutningen af juli sine affordpriser forhoiet med gennemsnitlig 12 pct. Tarif for 1 aar oprettedes. Ved bruket arbeidet 100 mand, samtlige organiseret.

Sag- og hovleriarbeiderne ved Møum bruk fremførte i juli krav paa forhøielse av alt, jaavel afford som dagarbeide ved bruket. Ved forhandling gennem forbundet i august opnaaedes arbejdspriserne forhoiet med gennemsnitlig 14 pct. samt oprettelse av tarif. Ved bruket arbejder 250 mand, hvorav 240 organiserede.

Lønsarbeiderne ved Furuholmen erholdt i august gennem forhandling mellem forbundet og Fredriksstad tonnerdirektion prisen paa affordarbeidet forhoiet med ca. 15 pct. Ved Furuholmens lønsarbeidet 250 mand, hvorav 210 var organiseret.

Arbeiderne ved melkefabrikken i Samnæsund opnaaet ut paa sommeren ved forhandling med fabrikens bestyrer sine arbejdspriser forhoiet med 15 pct. 108 mænd og kvinder, hvoraf 100 organiserede.

Bruffsarbeiderne ved Karnte bruk har gjentagende gange lagvis forjogt at hæve sine lønninger, uten at det lykkes at opnaa noget varigt resultat, for i september, da det mellem brukets eier og forbundet oprettedes overenskomst for alt arbejde ved bruket. Den gennemsnitlige lønsforhøielse utgjorde omkring 12 pct. Ved bruket arbeidet 200 mand, hvorav 85 var organiseret.

Landfætterne ved Fredriksstad hovleri og dampjag har tidligere hat sit arbejde ordnet paa den maate, at 15 mænd hadde afford paa det hele arbejde og læiet dagarbeidere med sig for fr. 3.25 og fr. 3.50 pr. dag. Derved tjente affordlaget op til 35 fr. pr. uke, naar de hadde mange dagarbeidere — undertiden 20 a 25 mand. I august gjorde de organiserede dagarbeidere krav paa andel

i fortjenesten. Affordlaget syntes heller ikke om forholdet, hvorfor ogsaa de gif ind i foreningen og gjorde samme krav samt affordpriserne forhøielse med 25 pct. De blev tilbudt 5 pct., og da de ikke vilde modta dette, fik samtlige opsigelse paa 14 dage. Ved opsigelsesfristens utløp kom det til arbeidsnedleggelse en uke tid, indtil forbundet ved forhandling fik konflikten løst. Priserne blev forhoiet med 25 pct., og blev arbeiderne inddelt i 2 lag, der arbeidet paa afford hver for sig.

Arbeiderne ved Sundloffen i melteværk. Et fra samme indsendt lønskrav om forhøielse av timelønnen fra 35 ore til 45 ore godkjendtes i februar til fremsættelse ud paa vaaren. Vedrørende kravet fortes i længere tid forhandlinger, og kom man endelig til enighed om, at det av arbeiderne stillede krav skulde indrommes fra 15. august og overenskomst oprettedes med 3 maaneders gjenfaldig opsigelsesfrist.

Ved fabrikken er indført 8 timers dag.

Renovationsarbeiderne i Trondhjem fik i juni forretningsudvalgets samtykke til at fremsætte krav om arbejdslovens forhøielse fra fr. 3.50 til 4 fr. pr. dag samt arbeidstiden nedsat fra 60 til 57 timer ukentlig. Ved forhandling om kravet blev dette i sin helhet indrommet av arbejdsgeberne.

Plankeljørerne ved Kjærs bruk i Fredriksstad fik ved forhandling i august maaned en liten forhøielse av affordprisen svarende til 1 krone pr. uke.

Ved Ranheims papirfabrik indlededes i september forhandlinger om en av forretningsudvalget tidligere godkjendt lønstarif.

Forhandlingerne, der fortes paa arbeidernes side av forbundets formand, varte i 5 dage og frembød adskillige vanskeligheter, idet bruksdirektøren hadde tænkt sig en reduktion av de nuværende affordpriser istedetfor en forhøielse. Han hævdede, at disse var beregnet efter en produktion av 7 ton pr. dag, mens man nu var oppe i 10 ton og hadde utjigt til at gaa op til

12 a 15 ton daglig. Endelig opnaaet man enighet om en tarif, der paa den ene side sikret arbeiderne en gennemgaaende lønsforhøielse og paa den anden side forebygget at lønnen vilde komme til at stige uforholdsmæssigt, isald fabrikken i løbet av de 2 aar, tarifen varer, skulde formaa at drive produktionen op til det foruttede antal ton. I daglon opnaaedes en forhøielse med 4 og 6 ore og i afford 5 ores forhøielse pr. time. Overtidsprocenten sattes for alt arbejde til 50 procent. Overenskomst for 2 aar oprettedes.

Anlægsarbeiderne ved det under opførelse værende Greaaker cellulosefabrik androg i begyndelsen av september direktionen om en lønsforhøielse. Paa dette andragende fik de til svar, at de fik henvende sig til bestyreren, ingeniør Quiller, naar han kom hjem fra utlandet. Underhandlingerne med ham fortes dog kun til en delvis indrommelse av kravet, idet han tilbød de lavestbetalte — de der hadde fr. 2.80 pr. dag — 3 kroner. Dette fandt foreningen paa stedet ikke at kunne gaa med paa, hvorfor de androg om forbundets bistand.

Forretningsudvalget fandt imidlertid ikke at kunde godkjende nogen arbeidsnedleggelse her, da kravet ikke hadde været indsendt til godkjendelse paa lovlig maade og desuden var arbeidet af en rent forbiggende natur. Det besluttedes dog at forjoge en forhandling, for om muligt der ved at opnaa et bedre resultat. Dette lykkedes ogsaa, idet bestyreren efter en konference med forbundets formand gif med paa at forhoie lønnen for de lavestbetalte til fr. 3.25 pr. dag samt en forhøielse av 25 ore for de, der før hadde fra fr. 3.00 til og med fr. 3.50 pr. dag.

Papirarbeiderne ved Holmen papirfabrik fik i juni godkjendelse paa et lønskrav, hvilket tidligere var forjogt gennemført ved henvendelse til fabrikens disponent.

Denne henvendelse blev dog overlegent avvist med, at der var folk nok at faa, som vilde arbejde for de priser, som var for. Ikke stort bedre gif det i oktober, da kravet indsendtes paanytt, hvorfor arbeiderne

besluttet at opgi sine pladse ved fabriken. Denne beslutning blev ogsaa godkjendt af forbundet og landsorganisationen, men ikke iverkjet, da fabriken's direktion, saasnart de horte tale om arbeidsnedleggelse, skyndte sig at indlede forhandling med forbundet. Resultatet blev, at arbeidernes krav med et par smaaforandringer gennemførtes. Overenskomst for 2 aar oprettedes.

Ved Røstet brug, Drammen, havde arbeiderne i det sidste flere gange, baad direkte og indirekte, faat lønsreduktion, og besluttet derfor i april maaned at søge godkjendelse paa en tarif, der var opjat efter de priser, som var gjældende for reduktionen. Denne konflikt løstes ogsaa ved forhandling, hvorved opnaaedes gennemsnitlig en 12 pct. forhøielse af de gjældende priser.

Tobaksarbeiderne ved fabriken "Standard" i Bergen fik i oktober umiddelbart efter, at deres forening var indmeldt i forbundet fra arbejdsgiveren et ultimatum om enten at melde sig ud af foreningen eller ogsaa at slutte om 14 dage. Foreningen androg i den anledning om forbundets støtte til at opta kampen, hvilket forretningsudvalget telegrafisk gav dem tilfagn om. Arbejdsgiveren kom derved paa andre tanker og avgav en hoi-tidelig erklæring om, at han tilbagekalder opsigelsen og for fremtiden avholder sig fra at blande sig op i sine arbeideres organisationsforhold.

Arbeiderne ved Solbergelvens spinneri indsendte udpaa høsten en lønstarif med anmodning om forhandling. Istedetfor forhandling om tarifens satser foretog fabriken en almindelig lønsforhøielse svarende til omtrent de to trediedele af arbeidernes krav. Med denne lønsforhøielse blev sagen stillet i bero og nogen overenskomst blev ikke oprettet.

Ved Fredrikstad ediksejersfabrik fremstillede arbeiderne i august for fabriken's disponent en af forretningsudvalget tidligere godkjendt lønstarif.

Til en begyndelse stillet disponenten

sig overlegent avvisende, men efterat forbundet havde tat sig av forhandlingerne gik kravene forholdsvis let igjennem.

Tarifen, der traadte ikraft fra 1. oktober, bestemmer, at alt arbejde i fabriken, der drives døgnet rundt, skal inddeles i 3 skift a 8 timer, en mindstekon av 35 ore pr. time samt 25 pct. tillæg for overtidsarbeide og 50 pct. for helligdagsarbeide.

Arbeiderne ved Tysjedalsanlægget i Gardanger kom i slutningen av oktober i konflikt med kontraktfirmaet Strom & Hornemann ang. affordriferne for gennemslag av en vandtunnel. En større arbejdsstyrke hadde allerede en tid været beskæftiget med forberedende arbeide. Da det egentlige tunnelarbeide skulde begynde, tilbød firmaet en pris av 65 kr. pr. m. i den ene ende av tunnelen og 80 kr. i den anden. Arbeidet skulde bortkjættas i større afforder, og samtidig forbeholdt firmaet sig, at 10 kr. pr. m. skulde indestaa til affordens slutoppgjør. Arbeiderne forlangte 85 og 100 kr. pr. m., ligesom de ikke vilde gaa med paa nogen indestaaelse. Forhandlinger indlededes i Kristiania mellem forbundet og direktor Strom, og man kom paa det nærmeste til enighed angaaende prisen. Derimod gjensjød endnu spørsmålet om indestaaelsen, paa samme tid som ogsaa selve arbejds udførelse gjensjød som et tviste-punkt. Til dette stillede saa store fordringer, at arbeiderne mente, at selv efter den forlangte pris kunde de vanskelig klare sig. Enighed opnaaedes ikke, og arbejdsstansning indtraadte 1. november. Ved forhandling paa stedet mellem firmaet og forbundets sekretær, Karlgren, blev overenskomst oprettet og arbeidet gjenoptat 12. november. Arbeidernes krav blev indrommet omdet i en lidt anden form, idet der blev fastsat en pris pr. m. av 80 og 95 kr., henholdsvis i hver sin ende av tunnelen, gjældende til 1. juni 1907. Efter den tid en pris af 90 og 105 kr. Forstled av 3 kr. pr. dag udbetales den første maaned og fuldt oppgjør den anden. Desuden blev arbeiderne tilfiktet fri læge og medicin under sygdom. Konflikten omfattet 116 mand, hvoraf 96 organiserede. Da

forholdene ikke tillod nogen udjættelse, blev ikke tid til forelæggelse for sekretariatet, hvorfor konflikten førtes for forbundets regning.

Papirarbeiderne ved Papyrus co. i Mjondalen fremstillede i begyndelsen av november et lønskrav, hvorom der gennem foreningens formand førtes endel forhandlinger, det sluttelig resulterte i, at arbeidernes krav i det væsentligste gennemførtes.

Cellulosearbeiderne ved Mjondalen opnaaet i november ved forhandling et lønstillelag av gennemsnitlig 4 kr. ugentlig, saaledes at gennemsnitlønningen for de 190, der arbeider ved fabriken, nu udgjør 27 kroner pr. uge.

Arbeiderne ved Mjondalens 3 kalkfabriker har faat sin løn forhoiet med ca. 10 pct. Ved de 2 av fabrikerne maatte man i december gaa til opsigelse av pladsene. Tredens opsigelsesfristens utløp blev kravet indrommet og arbeidsnedleggelse saaledes undgaat.

Arbeiderne ved Den norske galog- og gummifabrik, Nedre Ekre, blev i november opsjagt fra sine pladse med den begrundelse, at fabriken skulde staa til lageret var realiseret. Det viste sig dog, at den egentlige hensigt var at komme bort fra det krav om lønsforhøielse, som var stillet av arbeiderne. Da derfor disponenten for opsigelsesfristens utløp meddelte, at fabriken's drift vilde bli fortjat usforandret, forlangte forretningsudvalget som betingelse for arbejds gjenoptagelse, at lønsforsmålet først fik ordnes. Ved de derpaa optagne forhandlinger blev arbeidernes krav i alt væsentlig indrommet og tarif for 2 aar oprettet.

Ved Katfos cellulosefabrik førtes i længere tid forhandlinger, dels om en tidligere godkjendt pristarif og delvis ogsaa i forbindelse med ordningen av helligdagsarbeidet, indførelse af 8 timers skift i de afdelinger, der maa holdes i drift ogsaa helligdagene. Først i december blev overenskomst oprettet gjældende for 2 aar.

Lønstillelaget beløber sig gennemsnitlig til 2 kr. pr. mand ugentlig, og udgjør i forbindelse med den hjælp, der tilkjættas i de femte afdelinger som følge av 8-timersdagens indførelse, en merudgift for fabriken av kr. 27,000.00 aarlig. Ved fabriken arbeider 200 mand.

Stoperiarbeiderne i Bergen indsendte i februar til forbundet og sekretariatet til godkjendelse et krav om forhøielse i de i forveien usle lønninger — 3 ores forhøielse for de, der har under 25 ore timen og 2 ore for de, der har 25 ore og derover pr. time. Kravets fremkjættelse blev imidlertid udjat og først i oktober igjort, da sekretariatet gav godkjendelse til kravets fremkjættelse. I november førtes en del forhandlinger, dels mellem parterne direkte og dels mellem stoperiarbeidernes forening og distriktsstyret. Resultatet blev, at verkstederne i Bergen er gaat med paa en almindelig lønsforhøielse av 2 ore pr. time fra 1. marts 1907. Det resultat har foreningen fundet at maatte gaa med paa.

Ved Snarum magnesitverk blev av arbeiderne gjort forsjøk med at indlede forhandlinger om en af forbundet og landsorganisationen godkjendt tarif for saavel dag- som affordarbeide. I den anledning blev av arbejdsgiverne foretat en hel del kunster og krovveie, og tilslut blev de fleste arbeidere opsjagt paa 14 dage med den begrundelse, at fabriken maatte gjen-nemgaa en reparation. Den fænde grund var vistnok, at arbejdsgiveren derved har tankt at sprænge samholdet og saaledes komme væk fra det reiste lønskrav. Sekretariatet godkjendte derfor konflikten til understøttelse, hvorfor ogsaa de øvrige arbeidere opsa sine pladse. Arbejdsstansning indtraadte 15. december omfattende ca. 60 mand.

Konflikten paagaar fremdeles.

Arbeiderne ved melkefabriken i Sannefund fik i december forbundets og landsorganisationens bemyndigelse til at opgi sine pladse om saa maatte være nødvendig for at overberge en lønsreduktion, som var arbeiderne paaført ved indstænkning av arbejdstiden.

Da fabriken imidlertid gav tilfagn om, at den gamle arbejdstid skulde gjenindføres fra 1. januar 1907, blev intet videre foretaget.

Ved Vadrette cellulosefabrik ved Skien fik i december 3 kultrillere sin timeløn reduceret med 3 ore. Forslaget var begrundet med, at det ikke gik an at betale kultrillerne højere løn end 2. fyrbotere, og da disse sidste havde gået med paa en lignende reduktion for at faa arbejdstiden forandret fra 12 til 8 timer daglig, saa maatte ogsaa kultrillernes løn i samme forhold reduceres. Kultrillerne havde imidlertid allerede for 8 timers dag og vilde derfor ikke modta noget nedslag. Arbejdernes forening paa stedet gav kultrillerne medhold, og det kom til forhandling. Resultatet blev, at kultrillerne fik tilbage de 2 ore og det 3. blev tillagt 2. fyrboternes løn, saaledes at samtlige fik 35 ore timen. Dette forslag blev fremjagt av arbejderne.

*

Samtlige de her opregnede konflikter og forhandlinger har været iværksat med forretningsudvalgets samtykke og bistand. En undtagelse danner dog den i marts maaned pludselig iværksatte streik ved Holmen papirfabrik i Drammen, der uden nogen- somhelst forhaandsvarsel iværksattes som følge af, at en forhadet overordnet havde faat arbejderne uvilje til at kulminere. Av det slags konflikter, der i alle tilfælde maa føres for foreningernes egen regning, har der i aarets løb ikke forekommet mindre end 4 inden vort forbund, nemlig, foruden den allerede omtalte, ved Rafsø papirfabrik, ved Skjoli gruber og ved Hafs-lunds julfabrik.

I de 3 første tilfælde har hensigten ved disse nedlæggelser været at fjerne en misliebige overordnet. Dette er dog kun lykkes ved Holmen, mens derimod ved Rafsø, hvor det gjaldt at faa væk en bestyrer, der hadde gået frem med haandgribeligheder mod foreningens tillidsmænd, konflikten blev bilagt paa de vilkaar, at bestyreren skulde beholde sin stilling, mod at han for fremtiden ikke gav anledning til nogen klage fra arbejderne

og at direktionen, ifald han forsaag sig i lignende maade endnu engang, skulde fjerne ham fra fabriken. Desuden skulde arbejderne faa fuld betaling for de to dage fabriken hadde staaet paa grund af streiken.

Denne ordning har arbejderne senere ikke angret paa, idet vedkommende bestyrer siden den tid er blit et bedre menneske og opført sig fuldkommen korrekt mod sine underordnede.

Ved Skjoli gjaldt det en langt ringere person, nemlig en understyrer, som arbejderne vilde ha fjernet fordi han ved flere anledninger hadde optraadt overlegent og hensynsløst mod arbejderne. Det hadde sikkerlig ogsaa latt sig gjøre at faa ham fjernet eller gjort et bedre menneske af ham, om ikke arbejderne hadde gaat ligesaa hensynsløst tilverks, hvad de ved den anledning gjorde. Istedetfor at underrette forretningsudvalget om sagen og undladende at henvende sig til grubens bestyrer med sine besværinger, benytter de et øieblik, da bestyreren var borte fra gruben til at sende en underordnet funktionær et ultimatum, hvori de under trussel om øieblikkelig arbeidsnedleggelse forlanger understyreren fjernet. Det samme magtprog amendte de ogsaa overfor forbundet og fordret, at formanden øieblikkelig skulde komme didop, efterat de selv hadde odelagt enhver mulighed for forhandling; paa forretningsudvalgets raad om at opgi sine plads med lovligt varsel vilde de ikke høre.

Følgen herav var, at forbundet ikke kunde ta noget som helst ansvar for konflikten, der stred baade mod loven og den mellem grubebestyrelsen og forbundet indgaaede overenskomst.

Konflikten taptes derfor fuldstændig og arbejderne maatte reise derfra, uden at opnaa andet end skam og skade. Det var imidlertid godt at forstaa — og det er ogsaa senere indrømmet av dem, som deltog i konflikten —, at det var nogle faa sultentaster som hadde sat det hele i scene, og at de mere besindige mod sin vilje var trukket med i dette. — Foreningens daværende formand var en ung mand, som kun hadde staaet i forbundet en maanedstid.

Da ingen af de i konflikten deltagende

fik begynde i arbeidet igjen, besluttet forretningsudvalget at bevilge 500 kr. til reisehjælp for de udelukkede.

Det fjedeligste ved det hele var, at den af forretningsudvalget godkjendte og planlagte tarifrevision, der netop skulde forliges iværksat, ved denne streik bortfaldt, saaledes, at de arbeidere, der senere er begyndt ved gruben og har dannet ny forening, derved kom til at arbeide uden tarif.

Den sidste af disse irregulære streiker var ved Hafs-lunds julfabrik. Det var saa af de i denne deltagende arbeidere, som egentlig forstod, hvad de streiket for. Det hele var slet paa kommando av foreningens formand, den senere ekskluderte Olaf Sand.

Hele grundlaget for konflikten var en uenighed mellem ham og fabrikkens bestyrer, hvorvidt en arbejder, der var indsat som midlertidig paa tommerverket, skulde ha 3 kr. eller kr. 3.60 pr. dag. Fabrikkens disponent, der samtidig er direktør for Borregaard, lobet gennem telefonen den aften striden opstod, at komme over og ortta forhandlinger om sagen dagen efter og vedkommende arbeidere var ogsaa tilfreds hermed; men det huet ikke hr. Sand, hvorfor han, da han ikke fik det arbeidslag, som striden angik til at negte arbeide for natten, gif han hen og gav bærerne i trærenseriet ordre om at slutte, hvilket de ogsaa adlod, da de trodde det var alvorlige interesser, som det nu gjaldt at verge.

For denne sin optraeden blev dagen efter hr. Sand forbudt at komme ind paa fabriken, indtil det blev opklaret, hvem som var skyld i arbeidsstansningen i trærenseriet. Dette opfattet de andre arbeidere som om han var afflediget, fordi han stod paa arbejderne vet og nedla derfor efter opfordring arbeidet og gif. Selvfølgelig skulde det forståes som angrep paa organisationsretten, det som var foretatt mod Sand — tiltrods for, at han hadde optraadt fuldstændig som enkeltmand og ikke saameget som raadfort sig med de andre medlemmer av foreningens bestyrer, forinden han iværksatte sin halsløse plan.

Følgen af denne manovre var, at fa-

briken blev staaende i 2 dage, hvorpaa arbeidet optages paa samme betingelser som før, idet spørsmålet om den ene mands betaling skulde optas til forhandling senere.

Foreningens formand fik dog ikke begynde ved fabriken, og, som forjagt, er han nu ogsaa utstødt av foreningen.

Vi skal ikke her gaa nærmere ind paa omtalen av disse jist omtalte konflikter, skjønt de kunde avgi stof til mange betragtninger; kun vil vi uttale det haap, at de maa bli fjeldnere i fremtiden og at de egentlig maa henregnes til organisationens barnebygdomme, noget vi med aarene kommer ud over. Ubehagelig er det under alle omstændigheter, at arbeidsgiverne, der har indgaaet overenskomst med organisationen om løn og arbeidsvilkaar, skal faa se, at organisationens medlemmer for den mindste bagatel gaar hen og bryder baade med sin egen organisations og samfundets love; det skal ikke styrke troen paa fagorganisationens magt og evne til at virke optragende.

*

Bortser vi imidlertid fra de her sidst omtalte konflikter, saa mener vi dog der er al grund til at være tilfreds med forbundets virksomhed i det aar som gif. Er end ikke alt fuldt og helt utilfredsstillende, saa bør man huske, at det ikke er gjort med et slag at forandre alle de uheldige forhold der er indført paa de forskjellige arbeidsplasser i den tid, da arbeidsgiverne var alene om at diktere arbeidsbetingelserne. Det, som i mange tilfælde koster mest anstrengelse, er at faa arbeidsgiverne til at indse, at arbejderne er part i arbeidsforholdet med ret til at stille sine betingelser, og i saa maate tror vi, det arbeide, som er udført i det forløpne aar, har hat sin store betydning. Mens det for en del aar siden skulde en hel del krus og diskbarrierer til for at faa en arbeidsgiver i tale om de ting, som vedrørte arbeidsforholdet inden hans bedrift og tidt og ofte risikerte at bli avvist paa en overlegen og haanende maate, saa hændte et nu ikke saa sjelden, at arbeidsgivere henvender sig til os med anmodning om forhandling.

En ting til maa vi ogsaa ta i betragtning: Vort organisation er endnu ikke

jaa fuldbommen og jaa sterkt som ønskelig kunde være. Der kan endnu forekomme opgaver, som man ikke kan gi sig ifast med, fordi man paa forhånd ser, at de overstiger ens kræfter.

I en tid som isjor, da tilslutningen fra alle sider var jaa enorm, da tusenvis av nye medlemmer kom til og krav om lønsforbedringer reistes paa alle hold, da gjaldt det at bruke maate, jaa man ikke ved leifindige og uberegnelige planer paaførte organisationen nederlag og saaledes tvækket dens anseelse.

Resultatet av den i 1906 inden forbundet drevne lønsbevægelse er, at der i 51 tilfælde har været reist krav om lønsforhøielse eller gjort motstand mot reduktioner, og har disse konflikter omfattet ialt 6773 medlemmer. — De for omtalte pludselig iværksatte streiker er ikke medregnet. — Der er i aarets løp oprettet 29 overenskomster med arbeidsgivere, hvorved 4500 medlemmer har faat sine arbeidsforhold tariffmæssig ordnet.

Foruten dette er vi ogsaa vidende om, at der i mange av vore foreninger ved direkte henvendelse til arbeidsgivere er opnaat forbedringer af arbejdslønnen, men da dette ikke er foregaaet paa organisations-

mæssig maate og indberettet til forbundets kontor, kan vi ingen nærmere oplysninger gi derom. Men selv der, hvor ikke kravene er stillet direkte fra organisationen, kan det dog med visshed forudsættas, at organisationen har sin fortjeneste av, at kravene er blit indvilget, idet arbeidsgiverne, naar de vet, at de har med organiserede arbeidere at gjøre, i mange tilfælde heller gaar med paa et krav underhaanden end at utsette sig for presjet fra arbejderne foreninger.

Hvormange uorganiserte arbeidere, der uforskyldt har faat godt av de fordele forbundets medlemmer har fremtvunget, har vi ingen opgave over; heller ikke over hvor meget samtlige lønsforholdelser utgjør i en fælles sum.

Vi tror dog ikke vi overdriver, naar vi anslaar denne til $\frac{1}{2}$ million kroner.

Selvfølgelig har al denne kamp for at forbedre lønningerne medført utgifter for forbundet. Som ovenfor anført har reservekassen hat en utgift av kr. 72,856.22, herav er kr. 53,407.72 medgaaet til konflikter inden forbundet, mens kr. 19,448.50 er ydet til konflikter i andre forbund inden landsorganisationen.

ARBEIDERBEVEGELSENS
ARKIV OG BIBLIOTEK

50240002